



31.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 6/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt asiassa puolustusministeriön lausuntoa. Puolustusministeriö on toimittanut lausuntonsa, mutta haluaa toimittaa lisälausunnon eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 9/2025 vp.) johdosta.

Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että hallituksen esitys voidaan käsitellä tavallisen lainsäätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota, että ehdotetun puolustusvoimista annetun lain 15 §:n 1 momentin muutosta koskevat perustelut ovat vajaat. Puolustusministeriö yhtyy näkemykseen.

Puolustusvoimien käyttämillä alueilla on käytännössä aina ampumatoimintaa, räjähteitä ja muita hengelle ja terveydelle vaarallisia toimintaa. Voimassa oleva 15 §:n 1 momentin mukaan liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset edellyttävät välttämättömyyttä. Näin ollen Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla ei ole lähtökohtaisia liikkumista koskevia kieltoja ja rajoituksia. Välttämättömyyden vaatimusta voidaan pitää varsin ongelmallisenä etenkin muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja Suomeen kohdistuvan hybridi- ja laaja-alaisena vaikuttamisen lisääntyessä.

Nykytilassa liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset edellyttävät välttämättömyyden toteutusta ja perustelemista alueita koskevien kieltojen ja rajoitusten osalta. Tämä lisää hallinnollista kuormaa ja siitä johtuvaa työmäärää tilanteessa, jossa käytännössä aina Puolustusvoimien alueille asetetaan liikkumista koskevia kieltoja ja rajoituksia.

Tilapäisesti Puolustusvoimien käyttöön otettavien kiinteistöjen osalta on huomatta, että jo nykytilassa se on sidottu välttämättömyyteen. Näin ollen kiinteistöjä käyttöön otettaessa välttämättömyys tulee jo otettua huomioon tässä vaiheessa, eli Puolustusvoimat ei voi pysyvässä käytössään olevilla alueilla Puolustusvoimista annetun lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa toteuttaa. Edellä mainitun pykälän tarkoittamat toimenpiteet on sidottu harjoitus- ja valmiudenkohottamistoimintaan, mikä käytännössä aina voi aiheuttaa vaaraa ulkopuolisille alueella tai vakavimmillaan Suomen maanpuolustukselle ja kansalliselle turvallisuudelle.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan ehdotetulla säännöksellä ei ole merkitystä 9 §:n 1 momentissa suojatun liikkumisvapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta on arvioinut Puolustusvoimista annetun lain käsittelyn yhteydessä, että säännöksen oikeasuhtaisuuden kannalta on merkityksellistä, että kieltojen ja rajoitusten tulee olla pykälässä mainittujen tarkoitusten saavuttamiseksi välttämättömiä. Ehdotettu sääntely ei muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi (PeVL 51/2006 vp.). Puolustusministeriö kiinnittää huomiota, että alueet, joille rajoituksia asetetaan, ovat jo Puolustusvoimien hallinnassa esimerkiksi 14 §:ssä säädetyn oikeuden nojalla. Kyse ei ole alueen eristämisestä tai vastaavasta toimenpiteestä, jolla selkeästi rajoitettaisiin henkilöiden perustuslain 9 §:n liikkumisvapautta.



31.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Puolustusvoimien harjoitustoiminnan ja valmiuden kohottamisen sekä nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotettavan kansainvälisen yhteistoiminnan lisäämisen myötä edellä tarkoitettu toiminta muuttuneessa turvallisuustilanteessa on maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta aiempaa merkittävämpää. Perustuslakivaliokunta on (mm. PeVL 29/2024 vp, kappale 3) kiinnittänyt huomiota Suomen turvallisuusympäristössä tapahtuneeseen perustavanlaatuihin ja pitkäaikaiseen muutokseen Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022, minkä johdosta turvallisuustilanne Euroopassa ja Suomen lähialueilla on epävakaa ja sen ennustettavuus on heikentynyt (PeVL 8/2025 vp.).

Puolustusvoimien käytössä oleville alueille asetettavat liikkumisrajoituksia ja kieltoja voidaan tästäkin näkökulmasta pitää perusteltuina. Lähtökohtainen oikeus liikkua Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla voidaan katsoa vaarantavan maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta.

Puolustusministeriö katsoo, että ehdotetulla muutoksella saattaa olla vähäisiä vaikutuksia perustuslain 9 §:n liikkumisvapauden, käytännössä niin kutsuttujen jokamiehenoikeuksien, kannalta. Rajoitukset kohdistuvat perusoikeuksien kannalta ensisijaisesti Puolustusvoimien pysyvässä hallinnassa olevien alueiden ulkopuolella Puolustusvoimien tilapäisesti hallinnoimiin alueisiin, jolloin rajoitukset ovat myös tilapäisiä.

Lisäksi rajoituksille on Puolustusvoimien toiminnan luonteesta johtuen painava yhteiskunnallinen tarve ja rajoitukset ovat perusteluja hengen ja terveyden suojaamisen kannalta. Näin ollen välttämättömyyttä voidaan pitää tarpeettoman korkeana vaatimuksena.

Edellä todetun perusteella puolustusministeriö katsoo, että kyse on perustuslain kannalta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta eikä esteitä välttämättömyysvaatimuksen poistamiselle Puolustusvoimista annetun lain 15 §:n 1 momentista perustuslain kannalta ole.